

ЖУВАН ХАЛКЪДИЗ,
ЖУВАН НАМУСДИЗ ХЫЗ,
ВАФАЛУ ЖЕН...

СТИЛ СУЛЕЙМАН

КУЪРЕДИН ХАБАРАР

1931-ЙИСАЛАЙ АКЪАТЗАВА
СУЛЕЙМАН-СТАЛЬСКИЙ РАЙОНДИН
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

№17 (26384), Жуьмьа, 24-апрель, 2020-йис
Газет гъафтада сапра акъатзава.
Маса гуниин кыммет азадды я.

Агъалияр къабулна

Алай йисан 17-апрелдиз «Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кыл Нариман Абдулмуталибова дистанционный режимдин къайдада чпихъ хусин дердияр, арза-ферзе, тлалабунар авай 6 кас агъалияр къабулна. ИкI, Жейран Саид-гъасановадихъ (Агъа-СтIал), Адильхан Алимурзоевахъ, Майис

Мамедовахъ, Хидир Хидировлахъ (вири Къасумхуър), Нурсултан Эмировахъ (Эминхуър), Ханума Жалиловадихъ (Цийи Иппик) жуьреба-жуьре дердияр авай. Абурухъ райондин Кили диъсетдивди яб акална, гъар са касдин арзайриз баянар гана. Са бязи месэляяр гъялуниин патахъай Н. Ш. Абдулмуталибова талухъ къуллугърин руководителриз тапшуругъар гана.

Агъалийрин гъар са арза къилиз акъудун Нариман Абдулмуталибова вичин гуъзчивилик кутуна.

Нубатдин совещанидал

Алай йисан 21-апрелдиз муниципальный райондин Кыл Нариман Абдулмуталибова дистанционный режимдин къайдада хуьрин поселенийрин администрацийрин килерихъ галаз нубатдин совещание тухвана. Ана гъакни райадминистрациядин Килин заместител тир Лацис Оруджева, Абутали Фатулаева ва Саид Темирханова, райадминистрациядин крар идара ийизвайди тир Рамазан Абдулазизова, СМИ-дин векилри иштиракна.

Сифте нубатда Нариман Абдулмуталибова муниципальный къуллугъчийриз чкайрал вич-вичи идара ийидай органрин работникриз пешекарвиллин сувар мубаракна, жавабдар кIвалахда абурухъ агалкунар хъана кIанзавайди лагъана.

Гуъгъуьнлай райондин Кыл Нариман Абдулмуталибова совещанидин иштиракчийрихъ галаз коронавирусдин инфекция чкIуниин вилик пад къун патал тухузвай ва и рекъерай вилик акъазнавай месэляяр веревирдна.

Асул месэла яз анал агъалияр хъвадай ва дигидай целди таъминаруниин месэладиз килигна.

Х. Къасумов

Чкайрал вич-вичи идара ийидай органрин работникрин Йикъаз талухъарнавай «Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кыл Н. Ш. Абдулмуталибован ТЕБРИК

2012-йисан 10-июндиз къуватда гъатай Россиядин Федерациядин Президентдин Указдин бинедаллаз 21-апрель чи улькведа чкайрал вич-вичи идара ийидай органрин работникрин Югъ яз къейдзава.

Гъелбетда, и сувар неинки са чкадин органра кIвалахзавай работникрин, гъакни муаллимин, духтуррин, карчийрин, халкъдин къуллугъда акъазнавай вири пешекарринди я.

Райондин Собранидин депутатрин, администрациядин ва килди жуван патай суварин югъ чкайрал вич-вичи идара ийизвай органра зегмет чIугур ветеранриз, алай вахтунда кIвалахзавай работникриз ва вири районгъилийриз мубаракзава.

Къуй квехъ чандин сагъвал, яргъи уьмуьрар, кIвалера бахтар ва чи хайи район экономикадин ва социальный жигъетдай вилик тухунин карда мадни еке агалкунар хуьрай!

Коронавирусдин тIегъуьндиз - ваъ!

Штабдин заседанидал

17-апрелдиз райондин Кыл Нариман Абдулмуталибован регбервиллик кваз шийи коронавирусадин инфекция чкIуниз рехъ тагунин ва адан вилик пад къунин жигъетдай кардик квай оперативный штабдин нубатдин заседание киле фена. Анал коронавирусадин инфекция чкIуниин, адан вилик пад къунин жигъетдай районда авай гъалдин гъакиндай информация гъаз райондин центральный больницадин килин духтурдин везифаар тамамарзавайди тир Жафер Къурбанисмаилов рахана. Адан гафарай, и инфекция чкIуниин къурхулувал авай чи улькведин са бязи регионрай чи райондиз 18 кас хтанва, 23 кас вичи-вич хуьнин (самоизоляциядин) режимдал ала, 15 кас духтуррин гуъзчивилик ква. Чкадал вирусдиз акси ва дезинфекция ийидай медицинадин шейэрин 10 йикъан запас ава. Тегъуьндиз акси костюмар ва адакай хуьдай маскарар чкадин ательедиз заказ гъузва.

Роспотребнадзордин Управленидин Дагъустанда авай Дербент шегъердин сергъятдин отделенидин начальникдин заместитель Жарият Мегъамедовади оперативный штабдин членар виниз тир газурлухвиллин режимдин шартIара «Мой Дагестан» порталдай кIвалах киле тухунин ихтияр качун патал арза гуниин къайдайрихъ ва шартIарихъ галаз танишарна.

Заседанидал гъакни райадминистрациядин Килин заместител тир Лацис Оруджев, Абутали Фатулаев ва Саид Темирханов, общественный кайда хуьнин рекъай полициядин начальникдин заместитель Тагир Мегъамедов ва ГО-дин, ЧС-дин ва мобилизация авунин

кIвалахдин рекъай начальник Тарлан Султангагмедов рахана.

Онлайн режимда аваз оперативный штабдин заседанидин кIвалахда райондин хуьрин поселенийрин администраций-

рин килерини иштиракна.

Заседанидин нетижаар къуналди, райондин Килин мад сеферда вирибуз жува хуь хуьнин (самоизоляциядин) режимдал, Роспотребнадзордин истемешунрал амал авуниз эвер гана. Оперативный штабдин членаривай медрботникриз куьмек гун ва ЦРБ-дин сифтегъан звенодихъ галаз кIвалах мадни артухарун герек тирди лагъана, рабочий группалар галай-галай-вай рейдовый ахтармишунар киле тухун ва тахсиркаррин жигъетдай законлу тайинарнай серенжемар къабулун тапшурумишна.

Ала райадминистрациядин Килин 1-заместитель Лацис Оруджева райондин АСП-рин килерихъ галаз санал герек тир шейэр къачунин кIвалах тешкилуниин ва 300-далай виниз тегъуьндиз акси костюмар цунин ва ЦРБ-диз вахкунин тапшуругъ гана.

«Районда самоизоляциядин режим чIурзавай дуьшуьшар

малум жезва. Чна гуъзчивал артухарун, чкайрал гъавурдик кутунин кIвалах тухун герек я. ТахъайтIа чун кIеви серенжемар къабулуниз мажбур жеда, гъа гъисабдай яз райондин сергъятра санитарный барьерар тешкилда. Ида агъалияр патал алава

татугайвилер арадал гъида. Мад сеферда вирибуз коронавирусадин инфекция чкIуниин алай гъалдив жавабдарвал гъисс авуналди эгечIуниз эвер гузва», - лагъана ада.

Алай вахтунда район недай-хъвадай шейэралди, чкадал гъазурнавай тегъуьндикай хуьдай медицинадин маскаралди ва дезинфекция ийидай шейэралди тагъмин я. ЦРБ, военный комиссариат ва райондин идараяр патал бесконтактный 5 термометр къачунва.

Райондин Килин меценатар тир Максим Аскероваз, Имам Яралиеваз, Герейханован хуьрун инициативный группалди, «Завод минеральных вод «Рычал-су» ООО-диз, гъакни Мишьяра Сефихановадиз ага-лийриз и четин вахтунда куьмекар гунай чухсагъул лагъана.

А карин къейд ийиз кIанзава хъи, профилактикадин вири серенжемар ва тIимил тагъмин тирбуз гузвай куьмекар бюджетли кьерехдин такъатрин гъисабдай киле тухузвайди я.

Гъазурайди – А. Камилов

ТЕБРИК

За вири районэглийриз пак Рамазандин варз алу-
кун риклин сидкыдай мубаракзава.

Зун инанмиш тирвал, мусурман патал виридалайни
метлеблугурукай тир и йикъар инсан руьгъдин жигъет-
дай мадни хжаждай, къени крар ийидай ва патав гвайбу-
рун патакъайни кьайгъу члугвадай йикъариз элкьведа
ва абур чир арада мад сеферда гъяхвал, адалат, мергъе-
метлувал, рагъимлувал артухарда. Къуй куьне хуьдай
сивер, гудай садакъар, куьне авур дуьвар Аллагъди къабулрай.

Заз квехъ мягкем сагламвал, куь квалера гъамиша исягъвал, мублагъвал,
бахт ва берекат хъана кланзава.

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кьил
Н. Абдулмталибов

Сив хуьн хиве авай ферз я

Алай йисуз сив хуьнин югъ 24-апрелдиз (Рамазандин вацран 1-югъ) алуьлда.

Сив хуьникай гъихътин хийир ава? Сив хуьн нин хиве авай ферз я? Сив хуьн
гъихътин дуьшуьшра члур жезва? Чи газетдин редакциядиз ихътин суалар аваз
са къадар кагъазар атанва. Абурз жавабар жагъурунин мураддалди и йикъара
чун райондин имамрин Советдин председател Гъасан Амахановахъ галаз гуь-
руьшмиш хъана. Агъади хъа ада авур сугъбет гуьза.

Пак Рамазандин варз мусурман патал къетлен, йисан къене виридалайни хийирлу
варз я. Пайгамбардин гъадисада лагъанвайвал, Рамазандин варз алуькъайла, женет-
дин варар ахъайзава, жегъеннемин варар агалзава. Мусурманриз зиянар тагудайвал,
абур дуьз рекъелай алуд тийидайвал, шейтланари кутлунзава. Эгер инсанриз Рамазан-
дин вацран вири хъсанвилер чизвайтла, лагъанва гъадисада, абурз и вацран йикъар
эхир авачир къван давам хъана клан жадай.

Рамазандин варз - сив хуьдай, къени квалехар ийидай, масабур ваз авур члур кра-
рилай гил къачудай варз я. Мегъамед пайгамбарди лагъанай: «Нелай, жуваз писвал
авурдаз жаваб гуз жадайл, ажугъ хуьз алакыйтла, гъадаз эхирзамандин юкьуз Ал-
лагъ-Таалади вири инсанитдин велик мурад хъагъун патал вичин килив эверда.»

Сив хуьникай гъихътин хийир ава?

Ада инсандин руьгъ миьни ийизва ва адаз къуват гуьза. Сив хуьникай сагламвилер
хийир авайди медицинадин тегъикъарзава.

Сив хуьни инсан къастунал къени ийида, четинвилериз таб гуз, члур хесетриз акси
акъавиз вердишарда, адаз вичи-вич хуьз чирда. Сив хуьдайла, инсанди вичел датлана
Аллагъ-Тааладин хийирдин нур къавзайди гъиссда.

Сив хуьн нин хиве авай ферз я?

Яшар хъанвай мусурман итимринни дишегъилирин. Акъул-камалдиз къери тушир
виридан. Беден саглам, сив хуьдай такъат къайбурун.

Гъикъ хвейи сивер къабулзава?

Ният авуна хвенвайбур. Сив хуьзвайдан рикълел датлана Аллагъ алаз хъана кланда.
Ният авун патал ихътин хатурдай за жуван хиве авай ферз тамамарда, и Рамазандин
вацран пакадин юкьуз сив хуьда.

Гъихътин дуьшуьшра хуьзай сив члур тахъайдай къазва?

Хатадай, рикълелай алатна яд ва я недайди туькъуьнайтла. Мегъамед пайгамбарди
лагъанай: «Ни, рикълелай алатна, хъавз ва я нез башламишайтла, гъада и юкьуз гъикъ
хъайитлани сив хвейидай я. И арада кьез недайди ва я хъвадайди гайиди Аллагъ-
Таала я».

Сив хуьдайла, эгер къай иви атайтла ва я куьне иви гайитла. Малум тирвал, сив хуь-
дай йикъара Мегъамед пайгамбарди, герек атайла, вичай иви гъидай.
Къалуналди ва я шеткадалди (паста галачиз) сарар миьхайтла. Сив хуьдай йикъара
пайгамбарди мисвакдалди (къалуналди) сарар миьхай.

Сив ва нерин къен чуьхвейтла, инсан эхвеййтла.
Масада члугвазвай пиллусудин гум ва я атирар къенез члугуртла.
Цуькълун туькъуьнайтла.

Сухварин арайра амукъай тлурдан зерреяр къенез хъейтла.
Недайдан дад акуна, ам къенез ракъур тавуртла.
Са бязи маса дуьшуьшрани.

Сив хуьз югъ ачух жадайл эгъчда. Гъа члавалди неда ва гуьгъуьнлай сив муькуф-
дивди тлунвайдан амукъайрикай миьхда. Пакаман капл ийидалди 15-20 декъика амаз
тлун тлунна къуьгъайтла хъсан я. Гъадисада лагъанвайвал, пайгамбарди пакаман
нагъар авурдалай къулукъ, капл ийидай вахт алуькъадли Къуьрандин 50-дав агакъна
аятар клелиз жадай.

Пайгамбардин гъадисайра лагъанвайвал, рагъ аклайла, нянин капл ийидай вахт
алуькъайдалай къулукъ, энгел тавуна сив хкудайла хъсан я. Квелди? Хумравдалди, ми-
хъи целди, некъедалди ва я ширин са загъналди.

Я нянихъ, я пакамахъ гъаф тлун хъсан туш: куь беден залан, ибадат авуниз маний-
вал, сагламвилер зарар жада.

Рикълел хуьх: сив хуьн-им анжах тлунникай ва хуьникай акъавун туш. Сив хуь-
дайла мецин ва бедендин маса чкайрин гунагъризни рехъ гана виже къведат. Гъич са
кадикайни пис рахамир, гъич са члур квалехни ийимир, Рамазандин вацра анжах
къени квалехар ийиз алахъа. Гъадисайрикай сада икъл лагъанва: эгер сив хуьзвайдаз
экъуьгъазатла, адахъ галаз клелизватла, сив хуьзвайда лугъун герек я: за сив хуьзва,
зун секиндиз тур, - ам вич инжиклу ийизвайдавай яргъа хъана кланда.

Ингъе сив хуьниз талукъ мад са бязи гъадисар.

«Сив хуьнин вацра ни таб гилле авун давамарзаватла, тапан шагъидвал ийизватла,
ада вич гъавайда недайдакайни хъвадайдакай магърумарзава» (яни ада хвейи сивер
Аллагъди къабулдан).

«Вири Рамазандин вацра сив хвена, сувар алатайдалай къулукъ, шаввалдин вацрани
ругуд юкьуз сив хуьн хуьвурдаз Аллагъ-Тааладин патай сагъ са асирда сивер хвейи
къван сувабар жада». (Галаз-галаз ругуд юкьуз сив хуьнал шартл алач, сив хвейи вири
йикъар ругуд хъана кланда).

«Пайгамбарди куь хиве сив хуьнин садакъа гуьнин ферз тунва. И садакъа са сах
хумравриз ва я са сах муьхаз барабар я. Ам мусурманрикай тир азад инсандин гуьн
герек я, лукълрани, итмидини, дишегъилидини, гъевчидани, члехидани. Пайгамбарди
ам чад сив хуьнин суварин куплунлай велик кел лагъанва». (Сах-ханифин мезгъеб-
да 3260 граммдиз, амай дингъилири 2172 граммдиз барабар яз къазва. И садакъа ке-
сиб мусурманрин хийирдиз гуьзайди я. Аялрин паталай ам члехибур гуда. Садакъа,
алай вахтунин кьиметар фикирда къуна, пулуналди гайитлани жада).

Дигидай цин къурулушда квалехар

Къунвай майданрал, Тебиатдин шартларал галтайла Сулейман-Стальский рай-
он хуьрун майишатдин муниципалитетрик акатзава. Идахъ галаз алакълу яз рай-
ондин хуьрун майишатдин карханаяр, хуьерин агъалияр багъманчивилел, уьзъм-
чивилел, магъсулдарвилел, майвачивилел, бустанчивилел машгъл жезва. И хилер
велик тухун патал районда федеральный ва республикадин программаяр, проект
кардик ква, гъакин инвестиционный проект уьмуьрдиз кечирмишзава. Вири ибур,
гъелбетда, дигидай цин къурулушдихъ галаз алакълу я. Районда кардик квай «Мин-
мелиоводхоз РД» ФГБУ-дин Самур-Гюргенчайдин филиалдин балансал майиша-
трин арайиринбур тир дигидай цин 8 къанал ала: «Сардаркентский», «Кировский»,
«Аламышинский», «Гережановский», «Чиляр-къубу», «Ашагастальский», «Ка-
лаган-къубу». Санлай къачурла, майи-
шатрин арайиринбур тир и къаналрин
аргъивал 190 километрди барабар я.

Районда цик квай (дигидай) чилин
майданри 5983 гектар къунва, идакай
6904 гектар хуьрун майишатдин мет-
леб авай чилер я. Хуьрун майишатдин
суьрсет гъасилзавайбур ара атлунар ав-
чиз дигидай целди таъминарун патал
районда тайин квалех тухуьза, цин къурулуш ремонтзава, цийи хъийизва. Икъл,
2018-йисуз «Кировский» къаналди 10,5 километрдин мензилда къвед лагъай ну-
батда (второй очереди) эцигунрин квалехар акъалтларна. Абурун проектдин кь-
мет 106 миллион манат тир. Кылди къачуртла, къаналди 10 ГТС (яд ахъайдай)
цийи хуьвуна, къанал миьхна. И къаналди Курхуьрун, Вили Стларин, Къулан
Стларин, Агъа-Стларин ва Кварчагърин хуьерин поселенирин мулклар алай
дигиз ва багълар кутаз жадай 2500 гектардин майданар дигидай цин кутайди мум-
кинвал гуьза. Гъа и мулклар «Стальские сады» инвестиционный зурба проектни
уьмуьрдиз кечирмишзава.

2019-йисуз «Рычал-су» ООО-дин къуватралди «Кировский» къаналдин голов-
ной участокда 130 метрдин мензилда миьх авунин рекъерай 365 агъзур манатдин
кьимет авай квалехар тамамарна. «Ашагастальский» къаналди головной соору-
жение гуьнгъуна хтуна, и квалехриз саки 50 агъзур манат харжна. «Кировский»
къаналди Алкъвадрин хуьрун патав гвай яд зарбдиз авахъзавай чка капитални-
даказ ремонт хуьвуна, Вили Стларин территорияда яд зарбдиз авахъзавай къве
участок цийикла туькълур хуьвуна. Миьх авунин ва гуьнгъуна хтунин рекъерай
«Чиляр-къубу» къаналди 3 километрдин ва «Аламышинский» къаналди 3 кило-
метрдин мензилда квалехар тухвана.

2020-йисан февралдин вацра «Паласа» ООО-ди «Кировский» къаналди диги-
дай яд къайдадик кутайди 9 ГТС эцигна.

Гъелбетда, дигидай цин къаналар къайдадиз гуьнин, миьх авунин ва маса
квалехриз вичин хъсан нетижани гана. Гъа са вахтунда, хуьрун майишатдин
карханайри къагъана хъи, дигидай цин патакъай гъакини гана кланда. Икъван
члавалди 690 агъзур манатдин къадарда аваз 41 договор кутлунна.

Йисандавай-суз артух жезвай цин къитвал гъисс авуналди, районда дигидай яд
къенятлудаказ ишлемишуниз, и кар патал цийи къайдаяр кардик кутунизни кы-
лин фикир гуьза. Алай вахтунда ишлемишзавай 700 гектар багълара ва уьзъмлух-
ра, гъакин 680 гектарда кутайди интенсивный багълара жележеда «стлар-стлар»
яд гудай къайда кардик кутайда.

Хуьрун майишатдин продукция гъасилзавайбур дигидай целди таъминарун па-
тал административрини тайин квалех тухуьза, майишатрин къенепатанбур тир
къаналар чпин къуватралди ремонт хъийизва.

Дигидай цин месъладикай рахадайла, ихътин са кардикайни лугъуз кланзава.
Акътай къуьд жиьвер, марфар авачирди хъена, идахъ галаз алакълу яз алай йис
къурагъи яз атанва, вацлара, булахрин чешмелера яд тлмил ава. Гъавилей дигидай
цив гъар са кархана, арендатор, агъали къенятдивди эгъчлун лазим я.

Чилин югъ

22-апрелдиз къейдзавай дуьньядин суварикай сад Диде - Чилин междунаро-
дный югъ, миьх Цин, Гъавадин, Чилин къадир хуьналди, халкъари мергъеметлу-
вилин мярекатар киле тухуьзай сувар я. И юкьуз алемдин агъалийри экологиядиз
хасаратвал авунин нетижата арадал атанвай бедбахтвилер рикъл хкида, Тебиат
хуьнин месъалар гълун патал, пакадал тевгъена, вуч авун лазим атла вереврида.

Чилин йикъан суварин тарихдин дуьлар XIX асирдиз фенва. Ам Америкадин
фермер, биолог Джулиус Стерлинг Мортонлах галаз алакълу я. Квалер эцигун ва
пичера цаяр хъийидай кларасар патал ишлемишиз, къериз-царуз дуьшуьш жезвай
жинсинин тарар атланвай Небраска штатдин баябан чуьдиз диъсет гана, виридаз а
чка къашу хуьвуниз эвер гана, гъаф тарар аклурайбуруз призар гун тешикина.

А юкьуз ана са миллион къелем аклуьрла. 1872-йисуз, Висконсин штатдин сенато-
рди кыл кутуналди, гъукуматдин дережада экологиядин махсус сувар - «Таран
югъ» тешикина ва ам Мортон хайи 22-апрелдиз къейд авунин къарар къабулна.

Гуьгъуьнлай саки виш йисуз и шадвилин югъ гъа штатдин агъалияр патал хъана.
Амма Тебиат, чил хуьнин лишандик кваз тухуьзай эвер гуьнин тереф Америка-
дин вири агъалийри хвена. И кардиз гъукуматдин фикир гана ва 1970-йисалай
вири уьлкведин «Чилин югъ» сувар тешикина. Ам къейд авуналди, алемдин гъар
са агъалидивай тар аклуьриз, тамар, чуьллер ва я паркар, вирер миьх ийиз, эколо-
гия, экосистема хуьниз талукъ исягъ митингара иштиракиз жада.

Американвийри кыл кутур кардин тереф виридуьньядин сообществодини хве-
на ва 1990-йисалай и жуьредин акцияр тухуз башламшина.

2009-йисуз ООН-дин Генеральный Ассамблеядин сессиядал «Диде Чилин югъ»
международный сувар тешикина. Адан тереф хуьз гъаф государствяр эъкечна.

Тебиатдал рикъл алай гъар са касди международный суварик кыл кутунин тереф
хуьн, чилин, накъвадиз къулукъ авун лазим я. (Идахъ ухшар мад са сувар ава - ам
гафгарин 21-мартадиз къейдзавай йикъани йифен барабарвилин сувар я).

Чин газуьрайди - Хазран Къасумов

Документра – дагъвидин уьмуьрдин рехъ

Зи вилик квай столдал Ватандин Чехи даяедин ишти-
ракчиндин, фронтдай элкьвена
кваллиз хтун кысмет тахъай
инсандин женгинин рехъ къа-
лурзавай документар, даяедин
йисарин справкая ала. Вахтун-
ни хьпин авунвай чарар. Абура
дагъвидин уьмуьрдин рехъ ава.

Мягътел жедай кар ам я хьн,
гьеле бегьем келун-хьин,
чирвилер авачир вахт яз, ада
гьар са документ гьакьван
дикъетдалди, дуьз къайдада
хуьзвай. Агъадихъ ачухзавай
малуматар, кьейдер адан до-
кументрин бинедаллаз кхьизва.

Ихтилат Муртузалиев
Мирзеханакъ физва. М. М.
Муртузалиев 1918-йисуз Кы-
сумхуьрун райондин Вили
Хьартасрин хуьре дидедиз
хьана. Адан буба Муртузали-
ди 1910-йисалай 1936-йисалди
Бакудин нафталдин мяденра
квалахнай. 1928-йисуз Мир-
зехан Баку шегьерда школадиз
фена. Келунар туьрк чалал
физвай, гьаниз килигна хьсан
зигьин, къатлунар авай лезги
гадади вичиз хьсандиз туьрк ва
азербайжан чаларни чирна.

5-класс хьсан чирвилер аваз
акьалтларай 1933-йисуз Мирзе-
хан Дербентдин педагогивилин
техникумди экьена. 1936-йи-
суз анаг акьалтларна.

Папкадай аз Мирзеханан
бахарагьлувал къалурзавай са
ихьтин документни жагьана.
Са чарче тестиькарзавайвал,
техникумдин комсомолдин бю-
родин къарардалди адаз тех-
никумдин финансрин ва майи-
шадтин квалахар ахтармишдай
ихьтар ганвай. Мирзехан комсо-
молдиз 1935-йисуз гьахьна.

1936-йисалай М. Мурту-
залиева хайн хуьре муаллим

ва школадин заведующий яз
квалахна. ВКП(б)-дин РК-дин
бюродин къарардалди 1938-йи-
суз М. Муртузалиев райондин
«Колхоздин пайдах» газетдин
редакциядиз квалахал хутах-
на. Ина адакай корректор, ли-
тработник хьана. 1938-йисан
15-мартдиз партиядин район-
дин комитетдин къарардалди
ам ругуд вацаран газетдин ра-
ботникрин пешекарвал хжаж-
дай курсариз Махачкаладиз
ракьурна. Курсар куьтягьайда-
лай гуьгуьнлиз 1939-йисалди
райондин уполномоченный
ЛИТО яз квалахна.

1939-йисан сентябрдин вац-
ралай Кысумхуьрун ВКП(б)-
дин РК-дин бюродин къарар-
далди Мирзехан Кысумхуьрун
радиоузловой вещанидин редак-
торвиле тайинарна. 1940-йисан
январдин вацра ВКП(б)-дин РК-
дин бюроди М. Муртузалиев
редакторин са йисан курсариз
Тбилиси шегьердиз ракьурдай
къарар акьудна. Амма 1940-йи-
сан 27-июндиз рикле чехи му-
радар авай жегьил армиядиз ре-
кье туна. Армиядай хкведалди
даве башламыш хьана.

Ватандин Чехи даяедин йи-
сара Вили Хьартасрин хуьрай
110-далай виниз кьегьалар Ва-
тан хуьз фронтдиз рекье гьатна.
Абурукай чехи паюниз элкьве-
на хтун кысмет хьанач.

Даяедин йисара М. Мур-
тузалиева Ленинград шегьер
гьалкъадай акьуддай женгера
иштиракна.

1942-йисан 1-июндиз Лени-
нграддин санай-масаниз
ракьурзавай пунктунин кар-
точкадай якьин жезвайвал, М.
Муртузалиев младший сер-
жант, связист, отделенидин ко-
мандир ва ВКП(б)-дин членви-

ле кандидат я.

Маса документри тестиькар-
завайвал, адакай гуьгуьнлай
партиядин член хьана. Мадни,
1943-йисан документрай акваз-

вайвал, Мирзеханакъ сержант,
разведчик, взводдин командир-
дин кумекчи хьана. Даяедин
йисара адан са шумудра залан
хирер хьана, госпиталра сагь-
ар хьувурдалай гуьгуьнлиз, ам
женгерик экеч хьувуна.

Женгинин везифаар кылиз
акьудайла халис ватанперес,
виклеь хва игитвилелди телеф
хьана. Рикле экь мурадар амаз,
хайн Ватандихъ, хизандихъ,
багьрийрихъ вил галамаз. Иги-
трин уьмуьр куьруьди жеда, лу-
гуьзва мисалдани.

Зи гьиле авай документри
шагьидвал ийизвайвал, хуруда
асланин рикл авай винихьар-
таси Мирзехан Муртузалиев-
вич Муртузалиев Ленинград-
дин областдин Токсовский
райондин Перемьки лугьудай
кчада (хуьре) 34-нумрадин сура
кучуднава.

Багьрийри М. Муртузалиев-
ан экь къамат риклера хуьзва,
уьмуьрда ам феи рекьел жегь-
ил несили дамахзава.

Хазран Кысумов

Шикилда: М. Муртузалиев

Ругуд хуьрай 299 касди иштиракна

Ватандин Чехи даяедин
ялав галуьк тавур гьич са хуьр,
квалли авач. Ик, Эминхуьруьз
куьч хьанвай Ялцугьрин, Ху-
таргьрин, Хипитрин, Цицерин,
Бигьрин ва Кыанрин хуьре-
рай даяедин йисара фронтдиз,
санлай кьачурла, 299 кас фена,
абурукай 183 кас женгера иги-
вилелди телеф хьана ва я тел га-
лачиз квахьна.

Етим Эминан ватан тир Ял-
цугьрин хуьрай женгера 67 кас-
ди иштиракна. Абурукай анжах
27 касдиз, гьалибвал кьачуна,
ватандиз хтун кысмет хьана.
Абурун арада орденризни ме-
далриз лайихлу хьайн ксар гзаф
авай.

Гзаф ялцугьвийриз гьурба-
да сувар кысмет хьана. Ик,
Ватандин азадвал патал чпин
чанар кьурбанд авур Бадрихан
Бадриханов Польшадин Кра-
ковское воеводствонин Баскид
хуьре, Абдулманаф Рагьимов
Краснодарский крайдин Кавказ-
ская станицадал, Магьмуд Та-
гьиров Польшадин Варшавский
воеводствонин Лахнаку хуьрун
патав гвай Безымянная кьунтал
кучуднава. Гьасан Бадриханов,
Казимбег Бабаев ва мад са шу-
муд кас кьени гел галачиз квахь-

навайбуьр яз гьисабзава.

Хутаргьрин хуьрай фронтдиз
99 кас фена. Женгера капитан

Меьгамедэмин Ибрагьимова,
хурудал 4 орден ва 8 медаль
алаз хуьруьз хтай Пнаб Агь-
медова илаки жуьртлувилер
кьалурна. 57 хутаргьви фронтда
игитвилелди телеф хьана. Жер-
гедин аскер Меьгамед Агьме-
тов 1942-йисан августдин вацра
телеф хьана, ам Сталинграддин
областдин Тингура хуьрун па-

тав, жергедин аскер Алибутай
Атемов Орловский областдин
Залогощенский райондин Алек-
сеевка хуьрун патав стхавилин
сура кучуднава.

Даяедин йисара фронтдиз
Бигьрийрай – 13, Кыандай –
59, Хипитрийрай – 59, Цицый –
11 кас фена, жуьртлувилер
кьалурна. Гзафбурун женгинин
рехъ Берлинда акьалт хьана.
Абурукай яз завай Баркалладин
2 ордендин сагьиб бигерви Али-
меьгамед Ражабован, Ватандин
Чехи даяедин 1-дереждин,
«Красная Звезда» орденрин са-
гьиб кьанни Мавлуд Бабаеван,
даяедин 1-дереждин ордендин
сагьибар тир Гьажимислим Жи-
герован, Рамазан Агьаханован
ва масабурун тварар кьаз жеда.

Ватандин Чехи даяеда иги-
вилелди телеф хьайибуьрз эбе-
ди риклера хуьнин лишан яз
Эминхуьрун юьквал обелиск
эцигнава, адахъ аскер-интер-
националист Абдул Саидован
тварунихъ галай юькван шко-
лада келзавайбуьр гелкьезва.

Хазран Кысумов

Шикилда: Эминхуьре дая-
еда телеф хьайибуьрз эциг-
навай обелиск.

Шикил авторинди я.

Гьемзет бубадин кьегьалвилер

Дяве. И гафун риклер кьарсурда,
гьакьван кьайн гаф я ам. Ватандин
Чехи даяе алатна 75 йис тамам жез-
ва, а даяеда инсанитдиз рикелай
садрани тефилай гужар кьалурна.
Секин чи уьлкведин гьар са пиле
хьиз, Агъа Хьартасрин жемьятди-
ни чпин дуланажагь цийиз арадал
атанвай Советрин колхозда кечир-
мишзавай. Ислягь халкъари чанар цаз,
гвенар гуьз, йигарар гатаз,
ислягь уьмуьр тухузвай.

Гитлеран Германияди чи уьлкведаль
вагьшивилелди гьужум
авурла, Агъа Хьартасрин жегьиларни
Ватан душмандай хуьн патал
фронтдиз фена. Абурун жергедай яз
Баламетан рухвар тир
Мирзет, Гьемзет ва Алиметни.

Кье аз зи гуьрметлу апай Гьемзет
бубади даяеда кьалурай кье-
гьалвилер рикел хьиз кьанзава.

1942-йисан 25-мартдиз даяедиз
рекье гьатай 20 йиса авай Гьем-
зетаз элкьвена кваллиз хтун ан-
жах 1948-йисан 19-февралдиз
кысмет хьана. Даяедин хире-
рин гелер, бендик кьирмеяр
рекьидалди кумай.

Зи гьиле СССР-дин НКВД-
дин 16-дивизиядай 1943-йисан
24-январдиз ганвай 80-нумра-
дин справка ава. Ана кхьена:
«Снайпер красноармеец Ба-
ламетов Гьемзета 1942-йисан
11-декабрдай 28-декабрдай
ди 14 фашист терг авуна».

Справкадал штабдин началь-
ник подполковник Прохорован кьул ала.
Чанни гьайиф татана, ада душмандихъ
галаз виклеьвилелди
женг члугуна, женгинин рекьерай ам
душмандин магьарадиз –
Берлиндиз кьван фена, Рейхстагдал
«Чун гьалиб хьана» гафар
кхьена. Дяве куьтягь хьанатлани,
ада бандитрихъ галаз Польшада,
Украинада женг члугуна давамарна.
Ам гзаф кьадар орденрин ва
медалрин сагьиб хьана.

Даяедалай гуьгуьнлиз Аллагьди
Гьемзет Баламетоваз ислягь
уьмуьрин кысметна. Ада сифте
колхозда, гуьгуьнлай совхозда
гьар жуьредин кьуллуьгьар авуна.

1970-йисуз, залаладилай гуьгуьнлиз,
Кысумхуьрел куьч хьана,
пенсиядиз экьендалди Гьемзет
бубади райондин ПУЖКХ-да
кьилин бухалтер яз квалахна.

1998-йисан майдин вацра Гьемзет
Баламетов регьметдиз фена.
Вичиз Аллагьди женнет кысмет
авурай, регьметар гурай!

С. Баламетова

70 Кьалай – 52 кас

Даяедалай вилик квай йисара
Агъа-Макьарин хуьре 70 кьвал
авай. 1941-1945-йисара и хуьрай
52 кас фронтдиз фена. Абурукай
28 касдиз элкьвена хтун кысмет хьанач.

Душмандихъ галаз тухвай женгера
кьегьалвилер кьалурай
Мустафа Набиев, Агъабала Агьмедов,
Осман Османов, Селим
Магьарамов, Алагьверди Рагьманов,
Мирземеьгамед Магьмудов
ва масабур Советрин гьукьуматдин
орденриз, медалриз, И. Стали-
нан патай Чухсагьул малумаруниз
лайихлу хьана.

Даяедин йисара агьамакьавияр
тир Гьажиагьмед Алиева, Се-
лимат Магьмудовади, Брегьим
Масубова, Зейнаб Керимовади,
Нурмеьгамед Кьурбанова ва масабур
колхозда намуслувилелди
квалахна, гьа са вахтунда фашистрин
танкарин вилик пад кьун
патал Хасавюртда кьанал ягуьнин
карда еке зегьмет члугуна.

Агъа-Макьарин колхозди,
гьукьуматдин тапшуртуьгьар кьилиз
акьудунихъ галаз санал, даяедин
йисара аскерриз техил, як, гье-
ри ракьурна. Ихьтин ватанпересвилай
колхозчири И. Сталина-
лай Чухсагьул лугьузвай телеграмма
кьачуна.

Х. Гьажибалаев

«Колхоздин пайдах» газетдай

Хуьруьнвийриз красноармеецдин чар

Азиз тир хуьруьнбуьр, колхозникар!
Зун, Насрулаев Насрулагь
Шагьиреевич, куь арадай,
Кысумхуьруьн райондин Ивигрин
хуьрай Рабоче-Крестьянская
Красная Армиядин жергейриз
фейиди яз, за зал тапшурмишнавай
Ватан хуьнин кар намуслувилел-
ди, чешнелудаказ кьиле тухузва.
Азиз тир колхозникар! Исяда
чун авай вахт вири Советский
Союздин халкъди чехи Ватан
хуьнин рекье, пехи хьанвай
фашизм барбат! Авунин карда,
чи баркаллу армиядиз кумек
гуьзай, Армиядихъ галаз чпин
вири кьуватар Ватан хуьнин
кардиз гуьналди, гьар сада
вич карда кьалурдай вахт я.

Куьн, юлдашар, цай акьуна
куьзай фашистский Германияди
чи Ватандал пехи кици хьиз
вегьинин гьавурда акьуна,
магьлуб тежедай чехи тир
Маркса, Энгельсан, Ленинан,
Сталинан яру пайдахдин
кланик кьаз азиз Ватан хуьн
патал Советрин Союздин
халкъдихъ галаз гьазур хуьх!
Душман кукларда ва чун
гьалиб жеда!

ОБ ОБЯЗАТЕЛЬНОЙ МАРКИРОВКЕ ТАБАЧНОЙ ПРОДУКЦИИ

Агентство по предпринимательству и инвестициям Республики Дагестан в соответствии с поручением Председателя Правительства Республики Дагестан сообщает, что согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 28 февраля 2019 г. № 224 «Об утверждении Правил маркировки табачной продукции средствами идентификации и особенностях внедрения государственной информационной системы мониторинга за оборотом товаров, подлежащих обязательной маркировке средствами идентификации, в отношении табачной продукции», запрет оборота немаркированной табачной продукции (сигарет, папирос) наступает 1 июля 2020 г.

Напоминаем, согласно ста-

ть 15.12 КоАП РФ, продажа, перевозка и производство табачной продукции без маркировки влечёт за собой штраф от 5 до 10 тысяч рублей (для предпринимателя), для компании эти суммы будут выше - от 50 до 300 тысяч рублей. Также все немаркированные табачные изделия будут конфискованы.

В связи с этим, в целях обеспечения готовности участников оборота к вступлению в силу требований законодательства Российской Федерации об обязательной маркировке табачной продукции просим довести до субъектов розничной и оптовой торговли информацию о необходимости подключения к электронному документообороту и получения ими усиленной квалифициро-

ванной электронной подписи.

Кроме того, просим направить в Агентство информацию по объектам розничной и оптовой торговли, осуществляющих торговлю табачной продукцией, до 15 июня 2020 года. Подробная информация о введении маркировки товаров располагается в открытом доступе информационно - телекоммуникационной сети «Интернет» на официальном сайте Минпромторга России, также на официальном сайте информационной системы маркировки по адресу: <https://честный.знак.рф>.

Также к письму прилагаем активные ссылки на вебинары и мероприятия с инструкциями по подключению рознично-торговых точек к системе маркировки Честный знак.

ВНИМАНИЕ!

на телефоны:

8 903 481 03 80 - (отдел значимости)

8 928 558 68 14 - (персонифицированный учет)

8 988 446 09 64 - (клиентская служба)

Для подачи заявления на назначение и перерасчет пенсии и иных социальных выплат возможно записаться предвари-

тельно по телефону: 8 922 764 10 10.

Письменные обращения для получения консультации можно направить: почтовым отправлением по предварительной записи по адресу: с. Касумкент, ул. Мира, 18.

а также по адресу электронной почты ГУ-ОПФР по РД infosmi@017.pfr.ru

Берегите себя, своих близких и будьте здоровы!

Алискеров Закидин Исгьядинович

И йиксара 56 йисан яшда аваз, экуь мурадар рикле амаз чи арадай милли меденият вилик тухуник вичин еке пай кутур бажарагълу културатник, 2017-йисалай Герейханован хуьрун Културадин кваллин заведующий яз кваллахзавай, чи районда ва адалайни кьеце кыле тухвай гзаф мярекатра активный иштиракчи, яр-дуст клани кьени инсан Алискеров Закидин Исгьядинович гьамишалуь яз акъатна. Ярар-дустарин риклер кьарсуна, гьатта и кардих агъазни кланзавач, амма чун Тебиатдин кьанунриз муьтуьгъ хьана кланзавач.

З. И. Алискеров 1964-йисан 5-сентябрдиз диделиз хьана.

Тамам тушир юкьван школа акъатлараила ада вичин зегьметдин рехъ хайи Герейханован совхозда рабочийвал авунайла башламишна.

1983-1985-йисара Советрин Армиядин жергеира кьуллуьгъ авуна, хтайла мад рабочийвал хьувуна.

Тебиатдин патай вичиз бажарагъ ганвай ада 1985-1987-йисара Дагъустандин культпросветучилищада клелна.

1987-1989-йисара Герейханован тьваруних галай совхозда «Ашукъ Нуьсредан бригадада» худрук яз кваллахна.

1989-1997-йисара Стлал Сулейманан тьваруних галай Гьукьмадин муздраттеатра артиствал авуна.

2001-2006-йисара райондин аялрин яратмишунрин Квале педагог яз кваллахна, аялриз хореографиядай сифтегьан чирвилер гана. Гуьгуьунин йисара Агъа Стлалрин СОШ-да алава образованидин педагог яз, райондин ДДТ-да, оригинальный жанрдин кружокдин руководитель яз, 10 йисуз Герейханован хуьрун Културадин Дворецдин заведующий яз кваллахна ва 2017-йисалай иних ада мад и кваллах давамаравай.

Вичин савадлу вири уьмуьр хайи медениятдиз ва искусстводиз бахш авур артист, музыкант ва мандар Закидин Алискерова вири и йисара района, республикада кыле тухвай културадин мярекатра активвилелди иштираквал авуналди, вичин алакьунралди хайи халкьдин патай еке гуьрмет кьазанишнавай. Цийи йисан, гьакъни Яран суварриз района, «Шарвили» эпосдин суварик Ах-цегъа адан иштираквал екеди тир. Ам гзаф конкурсерин ва фестивалрин активный иштиракчи, хейлин грамотайрин ва пишкешрин сагъиб тир.

Алискеров Закидин Исгьядинович вахтсуздаказ чи арадай акъатунин хажалатдин пар паюналди, чна регьметлудан багърийриз ва мукьва-кылийриз башсагълугъвал гузва.

Адан экуь кьамат гьамишалуьгъ яз чи риклера амукьда.

Културадин отделдин коллектив

Квез чидани?

Шегьеррикай итижлу делилар

- Дуьньядин вири уьлкверикай миллиондилай артух инсанар яшамиз жезвай шегьерар гзафни-гзаф Китайда ава. Ина ахьтин шегьерин кьадар 60-далай алатнава. Кьвед лагъай чкадал Индия ала - ана 54 шегьерда миллиондилай гзаф агъалияр яшамиз жезва.

- Дуьньяда лап еке шегьер Китаидин Чунцин я.
- Европада виридалайни члехи шегьер Москва я.
- Дуьньяда виридалайни дерин Метрополитен Санкт-Петербург шегьерда ава.

- Гзаф ламу шегьер Колумбийдин Буэнавентура я. Ина виридалайни гзаф кьвалар кьавзава.

Водительское удостоверение выданное Дербентским МРЭО 02.08.2019 г. за №9907153220, действительный до 02.08.2029 г. на имя Алирзаева Марлена Абузаровича, считать недействительным.

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин администрациядин работникрин коллективди ва райондин Собранидин депутаты играми стха **Агьмедов Зейнудин** кечмиш хьуних галаз алакьалу яз Агьмедов Мусаиб Гьажибалаевича, адан хизандиз ва мукьва-кылийриз башсагълугъвал гузва.

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин администрациядин работникрин коллективди ва райондин Собранидин депутаты **Аскеров Закидин** вахтсуздаказ кечмиш хьуних галаз алакьалу яз адан хизандиз ва мукьва-кылийриз башсагълугъвал гузва.

ПОМОГИТЕ БАБУШКЕ С ЭЛЕКТРОННЫМИ УСЛУГАМИ!

У КАЖДОГО В СЕМЬЕ ЕСТЬ ПОЖИЛЫЕ РОДСТВЕННИКИ – НЕ ЗАБЫВАЙТЕ О НИХ. РАССКАЖИТЕ ИМ О ВОЗМОЖНОСТЯХ ДИСТАНЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.

1. ПОМОГИТЕ ПОЖИЛОМУ ЧЕЛОВЕКУ ЗАРЕГИСТРИРОВАТЬСЯ НА ПОРТАЛЕ ГОСУСЛУГ.
2. ПОКАЖИТЕ ЛИЧНЫЙ КАБИНЕТ НА САЙТЕ PFRF.RU
3. ПОМОГИТЕ УСТАНОВИТЬ КОДОВОЕ СЛОВО (В ПРОФИЛЕ ПОЛЬЗОВАТЕЛЯ В ЛИЧНОМ КАБИНЕТЕ НАЖАТЬ НА ФАМИЛИЮ И ЗАПОЛНИТЬ ПОЛЕ С КОДОВЫМ СЛОВОМ). ЭТО ОТКРОЕТ ДОСТУП К ПОЛУЧЕНИЮ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ТЕЛЕФОННЫХ КОНСУЛЬТАЦИЙ В НАШЕМ КОНТАКТ-ЦЕНТРЕ **8 800 200 17 01**

Помните! Ограничение посещения и личных контактов в общественных местах сохранит здоровье Вам и Вашим близким!

В ЛИЧНОМ КАБИНЕТЕ НА САЙТЕ ПФР МОЖНО ПОДАТЬ ЗАЯВЛЕНИЕ ИЛИ ПОЛУЧИТЬ СПРАВКУ

«КЮРИНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ»

(на лезгинском языке)

Тешкилатчи: Сулейман-Стальский райондин администрация

Кьилин редактор **А. М. Мирзалиева**

Редакциядин ва издателдин адрес: 368760, Кьасумхуьр,

Стлал Мусаибан кьуче, 3. Телефон: 3-41-65

Печатдин кьвал

Газетдин электронный почта kizvestiya86@mail.ru

Газета зарегистрирована Южным окружным межрегиональным территориальным управлением по делам печати, телерадиовещания и средств массовых коммуникаций, регистрационный номер ПИ №10-4325 от 28.01.2002г.

Редакциядин макьсалайрин авторрин фикрар сад тахьун мумкин я. Макьсалайрин, абур гьывай делилрин дуьзилдин патахъай жаваб авторри чин гуда. Макьсалайриз рецензияр гуьзав ва абур элькьена вахузавач.

Чап ийиз вахкудай вахт 15:00. Чап ийиз вахкана 10:30

Газетдин индекс: Йисан – 63323; Зур йисан – 51369

Газет йиса 52 сеферда акъатзава.

Гь – И лишандик кьвай материал гьакьсидихъ чапзавайбур я.

12+ - Йикьван яшар хьанвайбур келерай.

Газет ООО «Типография-М» типографияда чапна, 368600, Дербент

шегьер, С. Кьурбанован кьуче, 25. Тираж 1550. Зак. №